

19. PROBLEM SEGREGACJI ODPADÓW KOMUNALNYCH W GMINIE GORLICE*

WSTĘP

Postępująca degradacja środowiska naturalnego jest niezamierzonym efektem działalności człowieka – skutkiem rozwoju cywilizacji. Odbudowanie tego co zostało zniszczone i ochrona resztek nieskażonego środowiska – to zadania stojące przed nami wszystkimi. Sprawy związane z wywozem, unieszkodliwianiem i składowaniem odpadów budzą w ostatnich latach najwięcej emocji i kontrowersji społecznych. Dawniej ten problem nie istniał, bo śmieci i różnych odpadów było mało – dziś ilość ich rośnie. Śmieci są coraz bardziej różnorodne i coraz trudniejsze do zniszczenia. Zmieniając własne zachowania i przyzwyczajenia, możemy przyczynić się do ograniczania ilości odpadów. Podstawą tego działania jest między innymi segregowanie tworzonych przez nas odpadów. Dzięki takiemu systemowi wydzielania poszczególnych frakcji odpadów, łatwiejszy jest ich odzysk i recykling, a więc ich skuteczne zagospodarowanie i ponowne wykorzystanie [1–8].

CEL I ZAKRES PRACY

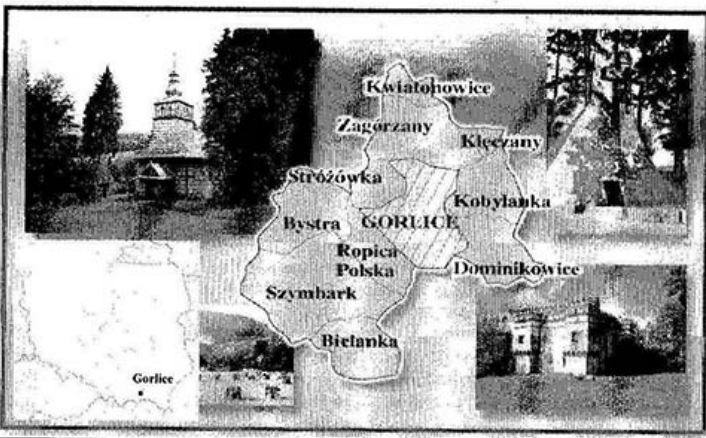
Pierwszym celem pracy była analiza społecznej orientacji proekologicznej mieszkańców gminy Gorlice z ukierunkowaniem na segregację odpadów w 11 następujących miejscowościach należących do tej gminy: Bielanka, Bystra, Dominikowice, Gorlice, Klęczany, Kobylanka, Kwiatkonowice, Ropica Polska, Stróżówka, Szymbark i Zagórzany. Cel drugi to opracowanie wskazówek usprawniających proces segregacji.

OPIS TERENU BADAŃ

Gmina Gorlice leży w powiecie gorlickim, który graniczy: od zachodu z powiatem nowosądeckim, od północy z powiatem tarnowskim, od wschodu z powiatem jasielskim, od południa z Republiką Słowacji.

Gminę Gorlice tworzy 11 miejscowości: Bielanka, Bystra, Dominikowice, Gorlice, Klęczany, Kobylanka, Kwiatkonowice, Ropica Polska, Stróżówka, Szymbark i Zagórzany (rys. 1). Powierzchnia gminy wynosi 103 km².

* Janusz Miczyński, Edyta Wijacka – Katedra Ekologii, Klimatologii i Ochrony Powietrza, Wydział Inżynierii Środowiska i Geodezji, Uniwersytet Rolniczy w Krakowie.

Rys. 1. Gmina Gorlice

Położenie gminy w południowo-wschodnim krańcu Województwa Małopolskiego, na pograniczu Pogórza Karpackiego i Beskidu Niskiego. Gmina otacza pierścieniem miasto powiatowe Gorlice. Ludność gminy stanowi 16.894 osób (stan na dzień 31.12.2009 r.), w tym 8448 kobiet i 8446 mężczyzn.

METODYKA I WYNIKI BADAŃ

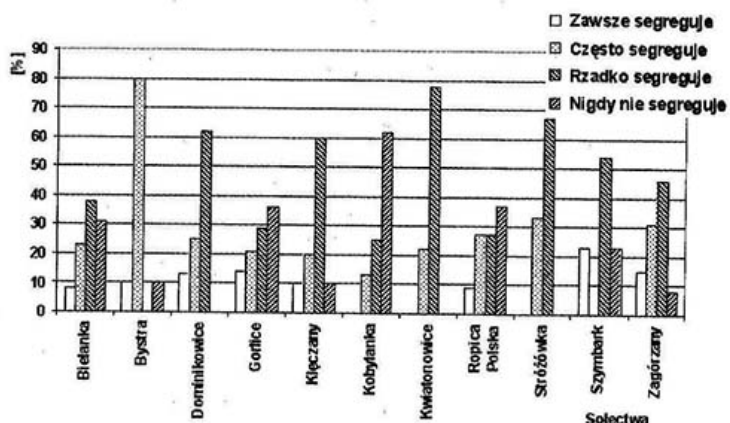
W pierwszym kwartale 2008 roku w gminie Gorlice przeprowadzono badania ankietowe na losowo wybranej grupie mieszkańców powyżej 18 roku życia. Pytania zadane w badaniach dotyczyły problematyki segregacji odpadów komunalnych przez mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem sposobów segregacji, jej częstotliwości, a także wiedzy z zakresu procesu recyklingu i segregacji oraz oznakowania produktów do powtórnego przetworzenia.

CZY SEGREGUJE PAN/PANI ODPADY?

Miejscowość Bielanka: 8% mieszkańców Bielanki przyznało, że zawsze segreguje odpady, 23% stwierdziło, że robi to dosyć często, 38% – rzadko, zaś 31% – nigdy.
 Miejscowość Bystra: 10% mieszkańców miejscowości często segreguje odpady, aż 80% przyznało, że raczej rzadko, 10% – nigdy tego nie robi.
 Miejscowość Dominikowice: 13% mieszkańców tego sołectwa stara się zawsze segregować śmieci, 25% robi to często, natomiast 62% przyznało, że rzadko.

Miejscowość Gorlice: 14% mieszkańców Gorlic zawsze segreguje odpady, 21% – często, 29% – raczej rzadko, zaś nigdy – 36% badanych.
 Miejscowość Kłęczany: 10% mieszkańców Kłęczan odpady segreguje zawsze, 20% – często, 60% – rzadko, natomiast 10% stwierdziło, że nie robi tego nigdy.
 Miejscowość Kobylanka: 13% mieszkańców tej miejscowości często segreguje odpady, 25% raczej rzadko, nigdy – aż 62%.
 Miejscowość Kwiatonowice: 22% mieszkańców sołectwa często segreguje odpady, natomiast zdecydowana większość – 78% ankietowanych przyznało, że robi to rzadko.
 Miejscowość Ropica Polska: zaledwie 9% mieszkańców miejscowości zawsze segreguje odpady przy wyrzucaniu, 27% – raczej często, również 27% – rzadko, zaś 37% – nigdy.
 Miejscowość Stróżówka: 33% mieszkańców Stróżówki często segreguje odpady, natomiast 67% respondentów przyznało, że rzadko.
 Miejscowość Szymbark: 23% badanych w tym sołectwie zawsze segreguje odpady, ponad połowa – 54% rzadko, natomiast nigdy – aż 23% mieszkańców.
 Miejscowość Zagorzany: 15% mieszkańców Zagórzan odpady segreguje zawsze, 31% – odpowiedziało, że nigdy, 46% – rzadko, a 8% – nigdy ich nie segreguje.

Zbiorcze zestawienie powyższych danych przedstawiono na wykresie (rys. 2).

Rys. 2. Segregacja odpadów w procentach w poszczególnych sołectwach

W JAKI SPOSÓB PAN/PANI POZBYWA SIĘ ODPADÓW?

Mieszkańcy pozbywają się śmieci/odpadów poprzez:
 – przeważająca większość umieszcza je w odpowiednich plastikowych workach, a następnie wnosi na śmietnik – 74%,

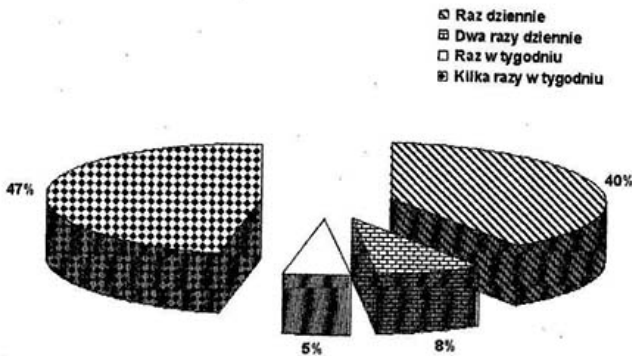
- 16% sortuje na oddzielne frakcje i wrzuca do odpowiednio przeznaczonych do tego celu pojemników,
- zaledwie 2% badanych w ogóle nie zwraca uwagi na rozstawione pojemniki i nie stosuje segregacji odpadów, wyrzuca je gdziekolwiek,
- stosują inną możliwość, np. spalanie odpadów (głównie makulatury, gazet i papieru) - 8% (rys. 3).

Rys. 3. Sposoby pozbywania się śmieci/odpadów przez mieszkańców

JAK CZĘSTO WYNOŚY SIĘ ODPADY U PANA/PANI W DOMU?

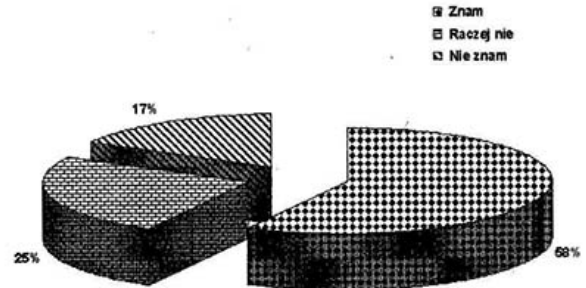
47% ankietowanych pozbywa się odpadów ze swoich gospodarstw domowych średnio kilka razy w tygodniu, 40% przyznało, że robi to raz w ciągu dnia, 8% mieszkańców wynosi śmieci aż dwa razy dziennie, zaś raz na tydzień - 5% badanych (rys. 4).

Rys. 4. Częstotliwość pozbywania się odpadów z gospodarstw domowych

CZY WIE PAN/PANI W JAKI SPOSÓB OZNACZONE SĄ OPAKOWANIA DO POWTÓRNEGO PRZETWORZENIA?

Zdecydowana większość, bo aż 58% mieszkańców sołectw wiedziało w jaki sposób oznaczone są opakowania do powtórnego przetworzenia, 25% raczej nie orientowało się jakie oznaczenia stosuje się w tym celu, natomiast 17% ankietowanych w ogóle nie wiedziało (rys. 5).

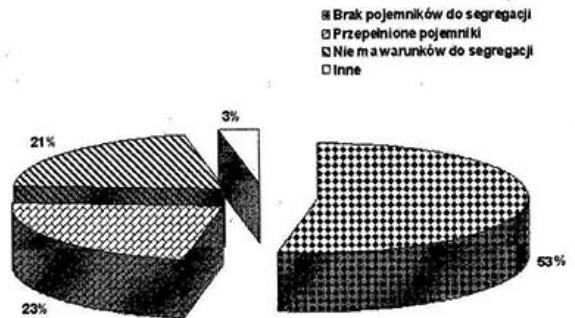

Rys. 5. Znajomość oznaczenia opakowań do powtórnego przetworzenia

Z JAKIMI PROBLEMAMI SPOTYKA SIĘ PAN/PANI PRZY SEGREGACJI?

53% ankietowanych jako główny problem dotyczący segregacji widziało brak pojemników przeznaczonych do tego celu, 23%, że owe pojemniki bardzo często są przepełnione, 21% - stwierdziło, iż nie wszędzie istnieją warunki do segregacji (rys. 6).

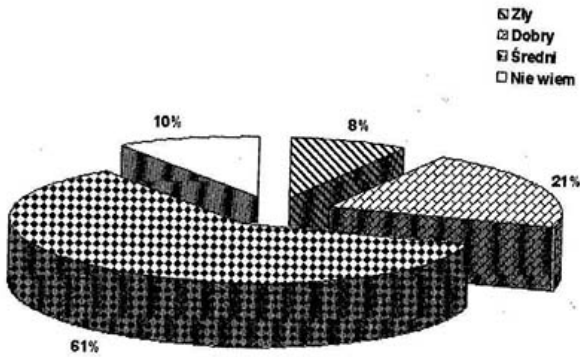
- Jako inne problemy, z jakimi często się borykają, mieszkańcy zgłosili:
- za mało pojemników do segregacji,
 - rozstawienie kontenerów w różnych punktach w każdym z sołectw,
 - częstsze opróżnianie kontenerów do zbiórki.

Rys. 6. Problemy napotymane przy segregacji odpadów

JAKI JEST STAN ŚRODOWISKA W GMINIE GORLICE?

Zdaniem 61% ankietowanych stan środowiska w ich gminie jest średni, 21% uważa, że jest on dobry, natomiast 8% stwierdziło, że jest zły. 10% badanych nie miało zdania lub nie wiedziało (rys. 7).

Rys. 7. Stan środowiska w gminie Gorlice

WNIOSKI

Wnioski ogólne:

- W gminie Gorlice 3/4 mieszkańców wynosi odpady na śmietnik bez segregacji.
- Około połowa mieszkańców gminy pozbywa się odpadów średnio kilka razy w tygodniu.
- Około połowa mieszkańców gminy nie orientuje się w sprawach dotyczących opakowań do powtórnego przetworzenia.
- W gminie Gorlice ponad połowa ankietowanych jako główny problem segregacji widzi brak stosownych pojemników.

Wnioski praktyczne:

W celu poprawy gospodarki odpadami w gminie Gorlice należy:

- Objąć wszystkich mieszkańców gminy Gorlice zorganizowaną zbiórką odpadów i rozszerzyć selektywną zbiórkę odpadów komunalnych w każdym sołectwie.
- Zwiększyć ilość oznakowanych kontenerów do segregacji odpadów w pobliżu osiedli jednorodzinnych i blokowisk w Gorlicach, a także w Szymbarku, Bielance, Kobylance i Ropicy Polskiej.
- Wprowadzić pojemniki do segregacji w Zagórzanach, Bystrej i Dominikowicach.
- Wyeliminować niekontrolowane wprowadzanie odpadów do środowiska.
- Gmina powinna zapewnić więcej koszy na śmieci w pobliżu przystanków autobusowych.

- Prowadzić w miejscowościach częstszą akcję zbiórki metalu, a także stworzyć punkt skupu makulatury.
- Częściej opróżniać kontenery, zwłaszcza w Szymbarku i w Kobylance.
- Stworzyć system edukacji społeczeństwa, aby zrozumiało, że trzeba maksymalnie wykorzystywać każde opakowanie i gromadzić surowce wtórne (artykuły w prasie lokalnej, foldery, rozszerzyć lekcje ekologii w szkołach itp.).
- Utrzymywać w czystości i w dobrym stanie technicznym pojemniki na odpady segregowane i całą infrastrukturę gromadzenia odpadów.
- Lokować na wysypiskach tylko te odpady, których nie można zutilizować. Pozostałe poddawać kompostowaniu lub przetworzeniu na surowce wtórne.

BIBLIOGRAFIA

1. Ambrożewicz P. 1999. Zwarty system zagospodarowania odpadów. Wydawnictwo Ekonomia i Środowisko, Białystok.
2. Bilitewski B., Härdtle G., Klaus M. 2003. Podręcznik gospodarki odpadami. Wydawnictwo „Seidel-Przywecki” Sp. z o.o., Warszawa.
3. Korzeniowski A., Skrzypek M. 1999. Ekologistyka zużytych opakowań. Biblioteka Logistyka, Poznań.
4. Łuniewski S. 2000. Bezpieczne składowanie odpadów. Wydawnictwo Ekonomia i Środowisko, Białystok.
5. Polaczek J., Machowska Z., Wilgoz Z. 1998. Konferencja „Recykling tworzyw sztucznych”, Wrocław.
6. Swarz D. 1995. Odpady i opakowania a środowisko naturalne. Friends of the Earth Europe, Brussels.
7. Wiatr I. 1995. Inżynieria ekologiczna. Polskie Towarzystwo Inżynierii Ekologicznej, Warszawa-Lublin.
8. Więckowski S.K. 2000. Przyrodnicze podstawy inżynierii środowiska. Kielce.